

साझाकुरा

हाम्रो कुरा

स्वतन्त्रतामा सहज जीवनयापन

हरेक वर्षको नोभेम्बर ९ तारिखका दिन संयुक्त राज्य अमेरिकामा विश्व स्वतन्त्रता दिवस मनाइने गर्दछ । अमेरिकामा पूर्व राष्ट्रपति जर्ज डब्ल्यु बुशले जर्मनीको बर्लिनमा रहेको पूर्वी र पश्चिमी बर्लिनलाई विभाजन गर्ने पर्खाललाई फुटाएको र मध्य र पूर्वी युरोपमा कम्युनिस्ट शासनको औपचारिक अन्त्य भएको उपलक्ष्यमा सोही दिन अर्थात् नोभेम्बर ९ तारिखका दिन विश्व स्वतन्त्रता दिवसको घोषणा गरेका हुन् । सन् २००१ मा जर्ज डब्ल्यु बुशले विश्व स्वतन्त्रता दिवसको घोषणा गरेका हुन् । विश्वमा पूँजीवादको अत्यन्त जोडदार प्रवर्तक राष्ट्र अमेरिकामा आजको दिन युवा विद्यार्थीहरू अनि रिपब्लिकन पार्टीका युवाहरूले विभिन्न कार्यक्रमको आयोजना गरेर स्वतन्त्रता दिवस मनाउने गर्दछन् । विश्वमा शित युद्धको अन्त्य गर्दै सोभियत युनियनलाई धराशायी पार्न ठूलो भूमिका निर्वाह गर्ने अमेरिकी पूर्व राष्ट्रप्रमुख रोनाल्ड रेगनको पनि आजको दिन अमेरिकामा चर्चा हुने गर्दछ ।

अमेरिकीहरूले विशेष जोड दिएर आजको दिनलाई विश्व स्वतन्त्रता दिवसका रूपमा मनाए पनि विश्वका अन्य राष्ट्रहरू विशेषतः युरोपी राष्ट्रहरू भने आजको यस दिनलाई विश्व स्वतन्त्रता दिवसका रूपमा मनाउन उदासीन देखिन्छन् । शितायुद्धकाल देखिने संसारमा पूँजीवादी, कम्युनिस्ट र केही समाजवादी देशहरूमा बैचारिक, कार्यगत अनि प्रणालीगत विवाद रहिराएको छ । न्यु ग्लोबलाइजेसन अनि न्यु न्याशियनलिज्मको विचार अनुसार सम्पूर्ण विश्वका बासिन्दालाई एउटै पहिचान अनि विश्ववन्धुत्वको दर्शनभित्र फराकिलो दायरामा राखिएको छ । कम्युनिस्ट विचारधाराका होस् या पूँजीवादी विचारधाराका होस् या अन्य कुनै विचारधाराका होस् तर, स्वतन्त्रताको प्रत्याभूति अनि स्वतन्त्र जीवनयापनको महत्त्व मानव समुदायमा अति नै महत्त्वपूर्ण छ ।

नेपालमा पनि क्रमसँग विसं २००७, २०४६ अनि २०६३ गदै स्वतन्त्रताका नयाँ नयाँ आयामहरू थपिँदै गएको छ । स्वतन्त्रताको परिधिभित्र सहज जीवनयापन गर्न पाउने सहजता पनि पर्दछ । बाटोको अत्यधिक सवारी जामदेखि ग्याँस अनि तेलको लाइन, मूल्य बृद्धि, भ्रष्टाचार अनि कानुनी राज्यको कमी नेपाली समाजको स्वतन्त्रताका समस्याहरू हुन यसलाई हामी कुनै न कुनै रूपमा हरेक दिन हामी सबैले भोग्ने आएका छौं । आशा छ नेपाली स्वतन्त्रताको परिभाषामा नेपालीहरूको सहज र पारदर्शी जीवनयापन पनि छिट्टै पर्नेछ ।

‘नो नट अगेन’ कि ‘वान्स मोर अगेन ?’

संजिव कार्की

कतिपय रचनात्मक अभियान र नारा कतिपयको लागि टाउको दुखाइको विषय बन्छ । सामाजिक सञ्जाल विभिन्न प्रयोगको स्थल हो, त्यहाँ हुने अनेक प्रयोगले मध्येको जनजीवनलाई प्रत्यक्ष 'टच' गर्छ । मूठ न बोल्नुको विधितेह देखि व्यापकताको अर्थ अन्वया हुँदै भने मन गरिसकेकालाई बोल्नु प्रेरणा दिनेसम्मका घटनाको साथी, भोक्ता र दर्शक बनाउँछ ।

सोशल मिडियामा 'डाइरेक्ट टेम्पोरेली'को अन्वय स्वतन्त्रताको परिचय प्रदान गरिन्छ । तामा जनमत बुझ्न सामाजिक सञ्जालको चित्तो चिहाउँदा सार्वजनिक रूपमा उठेका विषय र प्रसंगबाट सत्यको निष्कर्ष पुग्न सकिने अनुभव धेरै छ । यसर्थ आजको प्रज्वलन्त सामाजिक सञ्जालको चित्तोमा प्रतीकभित्र हुन्छ भन्दा अन्याय नलाग्छ ।

प्रसंग 'नो नट एगेन' को हो । चुनावको सन्दर्भमा हालै प्रारम्भ भएको 'नो नट एगेन'को पेजले राजनीतिक तरङ्ग उत्पन्न गरिरहेको । पुराना, टेन्टेड र पार्टीका छुट्टा, नेताहरूको निकटस्थ पटक पटक सांसद, मन्त्री र प्रशासनिक अधिकारी नेताहरूले यो पेजले जे बोल्छे, जे भन्थे, त्यसैले सबै पार्टीका नेतागणलाई झकझोते । साथै चुनाव अघि नै परिणाम घोषणा गरिएकै भन्थे ।

त्यसैले यो अभियान अर्थात् 'नो नट एगेन'लाई अफवाह किनिएको भन्थे, घुम्नको प्रचारप्रसार गरेको ठहराएको । नेताहरू स्वयंले

प्रतिवाद गर्न नसकेर यो अभियानलाई निर्वाचन अपयोगमार्फत कारवाही गर्ने र प्रतिवन्ध लगाउने सम्मको विचार प्रवाह गरियो । प्रहरी मुख्यालय र साइबर कानून आर्काईभ हुने सन्देश दिइयो । निर्वाचन अपयोगजस्तो संवैधानिक निकायमार्फत यसलाई निर्वाचन गर्न सक्ने गरियो, बन्द गर्ने चेतावनी दिइयो । यसको व्यापक विरोधपछि, अन्ततःको सुनुवाइपछि अपयोग नरम हुँदै सभ्य भाषामा टिप्पणी गर्न सकिने भन्यो छ ।

आयोगको कदमलाई स्वतन्त्रतापूर्वक जनप्रतिनिधि छान्ने, रोक्ने प्रजातान्त्रिक हकको खिलफको प्रतिनिधिको रूपमा बुझ्न सकिन्छ । हो, कसैकाप्रति पनि अत्याचारक लागू गर्न आरोप लगाउन पाइन्छ । बाक स्वतन्त्रता जति हुन्छ, बाक व्यंथा पनि त्यति नै हुन्छ । यी दुवै एक अर्काका परिपूरक हुन् ।

अधर्माधिकार भित्र्या अभियोजन गर्न पाइन्छ, गरेमा त्यसविच्छ कानुनी उपचारको हक हामी संविधानले प्रत्याभूति गरेको पनि छ । तर, कसैलाई हामी केरि छान्दैनौं भने अधिकार पनि मरदाटा, अभियानकर्ता र सामाजिक, राजनीतिक कार्यकर्ताहरूसँग रहन्छ । कसैले कसैलाई छान्ने छोटोले स्वतन्त्रता हुन्छ । छान्न पाउनेले छोटोछु भन्ने किन नपाउने ?

यसरी एउटा अभियानसँग एउटा स्लोमोसँग तर्जिमुने गर्ने कारण पक्कै सामान्य अवस्थाको उपज होइन । कुनै पनि आवाज रोक्ने, छेक्ने, निषेध गर्ने परिपटी बृहदानीय लोकतन्त्रका असुन्दर पक्ष हुन् । विचारको प्रतिवाद विचारले गर्न सकिन्छ । औतिक र शारीरिक आक्रमण धाक, धम्की र सत्ताको साम्यले होइन । मन्त माथ पनि असल भाष्य निर्माण गर्न सकिन्छ । धैरिसको प्रतिवाद एउटोधैरिस हो, न कि प्रतिशोध र प्रतिवन्ध ?

पार्टीका नेताहरूको रकैयले जनतामा निरासा छाएको सत्य धामजातिकै छुट्टै छ । यद्यपि सबै एकै हुन्, सबै असहम र कुनै पनि नेता र पार्टी काम नै नलाग्ने छन्, यो भने सत्य होइन । हो, पार्टीहरू विचोका छन्, नेताहरू लोक अभिमतानुसार चल्न सकेका छैनन् । यो भन्दा पार्टीतन्त्र असफल नै भएको निष्कर्ष आजको वय होइन ।

सोकात्मका पार्टीको विकल्प पार्टी नै हो । लोकतन्त्र भन्दा अन्तर व्यवस्था आवश्यक प्रयोगमा छैन । अतः हामीले उपयोग गरेको लोकतन्त्रको कमजोरीसहित नै उन्नत व्यवस्थाको रूपमा संसारभर परिचित र अधिकतम अग्रगण्य

गरिएको व्यवस्था हो यो । यसको विकल्प कोनो बेसा भएको छैन तर यस व्यवस्थामा रहेका कमजोरी र बुटीलाई घटाउने सुधार भने छिन्ना भएको छ । सबैलाई एकै हालोमा हाल्नु उचित हुन तर आम मान्छेले त्यसरी बुझ्न सक्नेगुन र सबै जसै हुन, कुनै पनि नेता तालिक रूपमा भिन्न छैनन् भन्ने लाग्छ । आजको परि दृश्यले निर्माण गरेको यो भाष्य हो, जुन चिन्ने र सबै गतिमा होइनन्, छैनन् भने भाष्यलाई काउन्टर दिने भाष्य सिर्जना गरेर आफ्नो र पार्टीको प्रतिरक्षा गर्नुपर्ने दायित्व पार्टीका भाष्यकार, विद्वान, बुद्धिजीवी, सिद्धान्तकार र बुरसक वर्गको हो ।

आफ्ना समर्थक र शुभेच्छुक विच टुथक परिचयान गरेर नेताहरूले आफू र आफ्नो पार्टीमाथि सातेका अनर्गल आरोपको झण्डन गर्नुपर्ने हुन्छ । अन्य अवस्थामा भन्दा विशेष गरी चुनावको बेला मुख्य मुख्य नेताहरूलाई राजनीतिक आक्रमण गरिन्छ, जुन संसारभरको चलन हो ।

तर, दुर्भाग्य पतिवन्धनात्मक व्यवस्थाको वकालत गरेर पार्टीहरू, नेताहरू अलोकात्मिक प्रक्रिया अवलम्बन गर्दछन् । डाकछोपको अवफल प्रयास गर्दछन्, जसलाई पराजय र शीर उठाउन नसक्ने हातास मानसिकता भनेर बुझ्न सकिन्छ । पार्टीहरूको यो मानसिकताले निर्वाचन बहिष्कार गर्ने तीन पार्टीहरू विघ्न, बाहुल्य र बैधको नाराले सार्वजनिक प्राण पार्छ ।

नेताहरूको विरोध गर्न नै नहुने अवस्था पनि होइन । नेताहरूले समर्थन गर्ने भन्दा ज्यादा विरोध गर्ने काम गरेका कारण नै यति धेरै विरोधको सामना गर्नु परेको हो । नेताहरू विरोध र प्रतिवाद गर्न सक्छन् । आफूलाई मन लागेको कुरा निवन्ध रूपमा गर्न पाउने स्वतन्त्रताको विच्छ कोही बोल्छ भने त्यो अवकाश गर्ने हकको हुन्छ । यो प्रज्वलन्त हो, नेतातन्त्र होइन । तसर्थ तर्कसमेत विरोध र 'नो नट एगेन' भने स्वतन्त्रता रहन्छ ।

यही स्वतन्त्रता र अधिकारको विच्छ वकै नलेका पार्टी र नेताहरू कसैले प्रयोग गरेको स्वतन्त्रतासँग फरकनु पर्दैन । स्वतन्त्रता कति प्रिय र सुत्व हुन्छ, सो प्राणिको लागि तस्धेर संघर्ष गरेका नेताहरूलाई बाटा नभएको विषय होइन । 'नो नट एगेन' अभियानले आत्मसमीक्षाको अवसरसमेत दिएको छ । लोकतन्त्रमा कोही नेता पनि अप्रजनीय बन्नु

हुँदैन । म पनि प्रश्नको घेरामा छु भन्ने हेक्का नैतागभाले सबैव राहुनुपर्छ । नेताहरूले लोकतन्त्रको धोती बुझ्नुपर्ने नभएर लोकतन्त्रलाई स्थलीय बनाउने भरमग्दुर उद्यम गर्नुपर्छ । 'नो नट एगेन' भनेलाई बास मोर एगेन' भने बातावरण नेता आफै र आफ्ना समर्थक शुभेच्छुकमार्फत गर्न लगाउनु पर्छ । त्यसका लागि आफूले गरेका जनहितका कार्यदेखि, गणतन्त्रसम्मको लडाइँका फेरिहरू पक्कनु पर्छ । प्रज्वलन्त युवा र नुहाका बेकाइदाबारे जानकारी गराउनु पर्छ । जनता असन्तुष्ट हुन सक्छन्, 'नाई हुन' भन्न सक्छन् । त्यसैले तिनीहरूलाई कतिभन्स गर्न कार्यकर्ता चाहिने हो । नेताको विचार जनतासम्म पुर्णतःन विचिन सञ्चार माध्यम चाहिने हो ।

यात माध्यम र तरिकाले नेताहरू, पार्टीहरू जनसमग्र पुगनुपर्छ । विपक्षीले नराएको नारादेखि मागेर, सुकेर र त्यसको प्रतिवाद गर्नुको बदला निषेध गरेर हिंजनु आरोप स्वीकार गर्नु सरह हो । त्यसैले 'नो नट एगेन'को विच्छ बास मोर एगेन' भन्ने रचनात्मक प्रतिरोधको वातावरण सिर्जना गर्नु आजको आवश्यकता हो ।

प्रजातन्त्रको मान्यपद भनेको विरोध गर्न नहुनु होइन । विरोधी मत सुन्नु र सो मत आफ्नो पक्षमा आफ्ना सुकर्मका माध्यमबाट पार्न आहोराव प्रयत्न गर्नु हो । विरोधी मतलाई समर्थन गर्ने बनाउन कुनै बाहु गर्नु पर्दैन, बन् विश्वास दिनुपर्छ । लोकतान्त्रिक आचरण र व्यवहार गरेर पुग्छ । जसलाई चाहनालाई मुखरित गरेर पुग्छ । सत्यसर्ग भन्ने नेता होइन, भिन्ने नेता जनताको लागि प्रिय र आदरणीय हुन्छन् ।

सधै र बारम्बार बहदानीय व्यवस्था प्राणिपछि २०४८, २०५१, २०५६, २०५४, २०७०, २०७४ को संसदीय निर्वाचन हुँदै आबन्धन २०७९ सालसम्म कुनै पनि नयास नहुन नछोडेका नेता रुढा जनतामा नैराश उत्पन्न हुनु अग्रभाविको पनि होइन ।

नेताहरूको भविष्य र उपदेशवाचको आधारास रिक्किड गर्नु पनि पर्छ । रिक्किड गर्ने अर्थको माध्यम हुने अर्थको विच्छ हो । जनताले कसलाई छान्ने, त्यो उनीहरूको प्रिय र सुत्व हुन्छ, सो प्राणिको लागि तस्धेर संघर्ष गरेका नेताहरूलाई बाटा नभएको विषय होइन । 'नो नट एगेन' अभियानले आत्मसमीक्षाको अवसरसमेत दिएको छ । लोकतन्त्रमा कोही नेता पनि अप्रजनीय बन्नु पनि त होइन नि ? साभार : रातोपार्टी

‘जलवायु परिवर्तनमा विश्व तातेको छ, अब नेपाली नेतृत्व तात्नुपर्छ’

प्रेया कार्की

म अहिले विश्व जलवायु सम्मेलन (कोप २७) मा भाग लिनका लागि इजिप्टको साम्राज्यसमा आएको छु । यहाँको छलफललाई ध्यान दिएर सुनिरेको छु । विश्वका विभिन्न देशबाट आएका सरकारी र गैरसरकारी प्रतिनिधि, अभियान, युवा र व्यापारी सबैको कुरा सुन्दा जलवायु परिवर्तन किन विश्वका लागि महत्त्वपूर्ण मुद्दा बनेको रहेछ भनी थोडा भएको छ । अरु त्यसभन्दा बढी, नेपाल र विशेषतः यसको राजनीतिक नेतृत्व किन यस सवाममा छुनफल गर्न छिन्ना गरिरहेको छ भनेर चिन्तित छु ।

हुन त नेपालको सन्दर्भमा जलवायु परिवर्तन आज देखिएको समस्या होइन । यो समस्या पछिल्लो केही समयदेखि हामीबीच नै थियो, जुन आज पनि व्याप्त छ र भोलि अरु भयावह हुने देखिएको छ । औसत तापक्रम बढ्दै जाँदा हामीलाई आगामी वर्षहरूमा असन्तुलित मौसमी अवस्थाको माया अरु धेरै बढ्नेछ भन्ने डर छ । कसिले खडेरी पर्ना भन्ने पिर, कसिले बाढीपिरेती, कसिले हिउँ पर्नेला भन्ने पिर, अहिले हिमालय विच्छोड होला भन्ने पिर ।

हुन त नेपालमा प्राकृतिक विच्छका पछाडि जलवायु परिवर्तन एक मात्र कारण हो

भनेर सामग्रीकृत गर्न पनि भिन्दैन । बाढी आउनेभित्तकै जलवायु परिवर्तनलाई दोष लगाइरहनुहुँदैन । कतिपय अवस्थामा प्राकृतिक कारणले नै बाढीपिरेतीजस्ता घटना घट्छन् भने कतिपय अवस्थामा जलवायु परिवर्तन बाहेकका अन्य मानवीय गतिविधि जिम्मेवार रहन्छन्, उदाहरणका लागि— 'डोमेर विकास' । तर, पहिनेबै विचमान यस्ता कारणमा जलवायु परिवर्तन पनि थपिँदा हामीमा जोषिम बढेको कुरा चाहिँ सत्य हो ।

नेपाल जलवायु परिवर्तनका प्रभावको बढी जोषिममा हुनुका पछाडि मुख्यतः दुई वटा कारण रहेको मैले पाएकी छु । एक त हाम्रो भौगोलिक अवस्था । भौगोलिक विविधतामा जति नै गर्व गरे पनि त्यही विविधता हाम्रा लागि जोषिम भएको छ किनकि कुनै-कुनै भौगोलिक अवस्था जलवायु परिवर्तनका अगाडि अत्यन्त कमजोर साबित भइरिन्छ र विच्छका घटनासँगै विनाशको बाटोमा जान्छ ।

अर्को, हाम्रो देशका अधिकांश जनताको जीविका प्रत्यक्षतः प्राकृतिक स्रोत-साधनमा निर्भर छ । त्यति मात्र होइन, यहाँ मानिसको धर्म-संस्कृति पनि प्राकृतिसँगै गाँसिएको छ । अर्थात् जलवायु परिवर्तनले यहाँ प्राकृतिको मात्र विनाश हुनेवन्ना छैन, मानिसको गाँस-बास-कपाससँगै दैनिक अन्न पनि सक्नेछ । संस्कृति र प्राकृतिको अन्तसम्बन्धका कारण उनीहरूको पहिचान र राजनीतिक अस्तित्व समेत जलवायुमा निर्भर छ ।

जलवायु परिवर्तनको असर हाम्रा हिमालमा रहेको हिउँको बाक्लोपनमा देखिएको छ, जुन प्रत्यक्ष रूपमा देशको अर्थतन्त्रको मेरुपद मानिएको पर्यटन उद्योगसँग सम्बन्धित छ । कुमिया परेको असरबारे त हामीलाई धेरै कुरा थाहा भइसक्यो । बेमौसमी वर्षाले घात बानी नारा गर्दा किसानका अर्धमा देखाएको अर्ध पशुपशुकाका मृग्याङ्गुली भएको धेरै भएको छैन । जलवायु परिवर्तनले हाम्रो कुल वार्हस्य उत्पन्नमा परेको प्रभाव बुझ्न अब हामीले छिन्ना

गर्नुहुँदैन ।परी कारण जलवायु परिवर्तन नेपालका लागि मुख्य विकासको मुद्दा हुनुपर्छ । यसमा सबैको प्राथमिकता रहनुपर्छ, राजनीतिक नेतृत्वको अरु बढी । राजनीतिक नेताहरू सधै जनताकै लागि राजनीति गरेको भन्दछन् । जलवायु परिवर्तन पनि आन्ध्र जनताकै मुद्दा हो, उनीहरूको दैनिक जनजीवनदेखि विचयनामा असर गरिरहेको मुद्दा हो ।

त्यसैले अब पनि जलवायु परिवर्तनलाई प्राथमिकतामा राख्नुहुन भने उहाँहरूको निवत के हो भनेर नै प्रश्न उठाउन सकिन्छ । जलवायु परिवर्तनको मुद्दा उठाउने सबैभन्दा उपयुक्त समय यही हो र त्यसका लागि सबैभन्दा जिम्मेवार समूह राजनीतिक नेतृत्व नै हो ।

हुन त पछिल्लो समय जनतामै पनि जलवायु परिवर्तनबारे चेतना फैलेरी छ । उल्लेख्य आकारको जनसमुदायले यसलाई आफ्नो प्राथमिकता बनाइरहेको छ, विशेषतः नयाँ पुस्ताले । यदि राजनीतिक नेतृत्वले नयाँ पुस्ताको आकाशलाई आफ्ना समाहित गर्न हो भने जलवायु परिवर्तनलाई प्राथमिकता निर्दिष्ट सुबै छैन ।

राजनीतिक दलहरूका लागि आफ्ना परम्परागत प्रतिस्पर्धीहरू भन्दा आफूलाई अग्ररी फरक देखाउने भनेर यो पुष्टा मौका पनि हो । जुन रसले जलवायु परिवर्तन र दिगो विकासलाई मुख्य मुद्दा बनाउँछ, उसले स्पष्टतः आफू तरकालीन लाभभन्दा माथि उठेर देशको दीर्घकालीन विकासका लागि तल्लीन रहेको दावी गर्न पनि पाउँछ ।

अब बिजुली दिन्छु, बाटो बनाइदिन्छु वा पुल बनाइदिन्छु अनिआका भन्दा चुनाव जित्ने समय गयो । नयाँ पुस्ताले बिजुली, बाटो र पुलभन्दा पनि आफ्नो सुरक्षित भविष्यसम्म पुग्नका लागि थप बलिया पूर्वधार खोजेको छ । त्यो भनेको जलवायु परिवर्तनबाट सुरक्षा हो, जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरसँग जुद्ध क्षमता हो, प्राकृतिक सम्पदाको दिगो संरक्षण हो, दिगो विकास हो । यी सबै विश्वव्यापी

अब बिजुली दिन्छु, बाटो बनाइदिन्छु वा पुल बनाइदिन्छु भनेर चुनाव जित्ने समय गयो । नयाँ पुस्ताले आफ्नो सुरक्षित भविष्यसम्म पुग्नका लागि थप बलिया पूर्वधार खोजेको छ । त्यो भनेको जलवायु परिवर्तनबाट सुरक्षा हो ।

समस्या हुन, अब तिनलाई स्थायी सन्दर्भमा समायोजन गर्ने दायित्व दलहरूको हो । जनताले बुझे भन्नामा यी मुद्दाहरूलाई अगाडि बढाउन अब उनीहरूले छिन्ना गर्नुहुँदैन ।

आगामी चुनावका लागि दलहरूले बनाएका घोषणापत्रमा जलवायु परिवर्तन र दिगो विकास उल्लेख गरिएका छन् । अभियानका रूपमा हामी सधै चुनावको बित्तो, तर यी विषयहरू उल्लेख मात्र हुनु पनि एक विच्छावले प्रगति नै हो भन्ने मैले मान्नेकी छु । तर अब तिनलाई कार्यान्वयन गर्न लाग्नुपर्छ । अनि बुझ्नुपर्छ कि शब्द उल्लेख गर्नु मात्र पर्याप्त छैन, उनीहरूका मुद्दामा थप स्पष्टता आउनुपर्छ, जलवायु परिवर्तनलाई मुख्यप्रवृत्तिका दलहरूले युवा

पुस्तालाई नेतृत्वमा अगाडि बढाएसँगै यी परिवर्तनहरू पनि क्रमसः देखिँदै जान्छन् । अहिलेसम्म चाहिँ मूल राजनीतिक नेतृत्वले युवालाई नाराका रूपमा थप लिएको छ । प्रमुख राजनीतिक दलहरूले यस अवस्थालाई बदल्ने अोट गरेमा जलवायु परिवर्तनको सामना गर्न हामी अरु सक्छ हन्दी भन्ने कुरामा हास छैन । साभार : अन्तराष्ट्रिय

अकृवानपुर प्रहरी	एम्बुलेन्स सेवा
प्रहरी कन्ट्रोल: १००	नेपाल रेडक्रस: ४२०७११, ९८४४०२८९४२
जिल्ला ट्राफिक: ४२०४९९	हेटौडा अस्पताल: ४२०३०४
बडा प्रहरी: ४२०२९९	परिचार नियोजन संघ: ४२०७७९, ९८४१०४४०४
पशुपतिनगर इलाका: ४२०४९८	मनहरी रेडक्रस: ९८४१०४८९९
पाण्डु इलाका: ६२०४६४	छतिवन रेडक्रस: ९८४१०४८९९
मनहरी इलाका: ९८४४०९०५१	भीमफेदी रेडक्रस: ६२०४९९
इलाका फापरबाही: ६२१९५०	पाण्डु रेडक्रस: ९८४१०४४०४
इलाका भीमफेदी: ६९१४६२	बडगावारी रेडक्रस: ९८४१०४८९९
इलाका टिम्बू: ९८४४२९९३८६१	सहकारी अस्पताल: ०४४२४०००, ९८४१०४११४
चीकीटोल चौकी: ९८४०००	बासमाडी एम्बुलेन्स: ९८४४२९७७४९
चौधडा चौकी: ९८४४०४४६०४	बासमा सन्ध: १०१
नेवारपानी चौकी: १७४४०००२९९	बाल हेल्पसाइन नेपाल: १०९८
फाकेन चौकी: ९८४४०३१३९८	महाडी नेपाल: ४२०४००
परमपंचारी चौकी: ९८४४०९१७७९	अपाइ बाल अस्पताल: ९८४४२९६४४४

भोलिको पात्रो
भोलि वि.सं. २०७९ कात्तिक २४ गते बिहीवार १० नोभेम्बर २०२२ । कतिपय द्वितीय मार्ग कृष्णपक्ष । कृष्णपक्ष ११४३ ने.सं । सुबोध ६:२२, सूर्यास्त ४:१२ ।

आजको राशिफल	
मेघ : मांगलिक कार्य सम्पन्न	तुला : यात्रामा भयले सताउने
वृष : कार्यमा बाधा	वृश्चिक : उपचार खर्च बृद्धि हुने
मिथुन : आकर्षिक लाभ हुने	धनु : मानसमान मिल्ने
कर्कट : अर्थहानि हुने	मकर : जोस एवम् जांगर बढ्ने
सिंह : स्थानान्तरण हुनसक्ने	कुम्भ : बादविवाद बढ्ने
कन्या : दुस्मिन्ताले पिरोल्ने	मीन : घरेलु काममा र्चि

